

10

NETHEILRÆÐI

Gefðu þér góðan tíma í að ræða netheilræðin við barnið.

Góða skemmtun!

1 Uppgötuvum netið með börnunum okkar

Kynnist netinu saman og reynið að finna vefsíður sem eru í senn spennandi og skemmtilegar og við hæfi barna. Spjallið saman um jákvæðar og neikvæðar hliðar netsins og það sem hægt er að gera ef eitthvað fer úrskaiðis.

2 Gerum samkomulag við börnin um netnotkun

Semjið við barnið um netnotkun þess. Reglurnar gætu til dæmis snúist um eftirfarandi atriði:

- Hvernig fara á með persónulegar upplýsingar (nafn, heimilisfang, símanúmer, netfang)
- Að lykilorð eru einkamál
- Hvernig koma á fram við aðra á netinu (samskipti, tölvupóstur, skilaboð, myndir)
- Takmarkanir á notkun netsins og nettengdra tækja
- Hvers konar vefsíður og samskiptamiðla fjölskyldan sættir sig við
- Dreifing höfundavarsins efnis
- Myndbirtingar
- Rafrænt einelti

3 Hvetjum börnin til að vera gætin þegar þau veita persónulegar upplýsingar

Margar vefsíður krefjast persónulegra upplýsinga um notanda áður en hægt er að skoða efni þeirra. Þess vegna er mikilvægt að barnið viti hvenær er í lagi að veita persónulegar upplýsingar og þá hvaða. Einföld regla er að barnið gefi aldrei upp persónulegar upplýsingar án leyfis foreldris.

4 Ræðum um þá áhættu sem fylgir því að hitta netvin

Netið og samskiptamiðlar geta verið kjörinn vettvangur fyrir börn til að kynnast öðrum börnum. Hins vegar er ekki ráðlegt að þau hitti einhvern sem þau kynnast í netheiminum nema í fylgd með foreldri eða öðrum fullorðnum. Dæmi eru um að börn hafi lent í vandræðum þegar þau hitta netvin einsömum og viðkomandi reynist annar en hann/hún sagðist vera.

5 Kennum börnunum að skoða efni á netinu með gagnrýnum hætti

Mörg börn nota netið til að bæta og auka þekkingu sína í tengslum við nám og tómstundir. Netnotendur ættu hins vegar að muna að ekki eru allar upplýsingar á netinu réttar. Ræddu við barnið um hvernig megji sannreyna upplýsingar, til dæmis með því að skoða mismunandi vefsíður um sama efni, kanna hver reki vefsíðuna (t.d. einstaklingur, fyrirtæki eða stofnun) og hvernig hægt sé að greina milli auglýsinga og upplýsinga.

6 Barnið kann að rekast á netefni sem er ekki ætlað börnum

Börn geta fyrir tilviljun rekist á vefsíður sem eru ekki ætlaðar börnum. Höfum jafnframt í huga að börn eru gjarnan forvitin um það sem er bannað og leita því stundum vísvitandi að slíkum vefsíðum. Reynum að nota slík tilvik sem tækifæri til að ræða málín og setja reglur um leit á netinu. Einnig er hægt að setja upp netsíur til að reyna að hindra aðgang að slíkum síðum.

7 Komum upplýsingum um ólöglegt/skaðlegt efni til réttra aðila

Það er mjög mikilvægt að við tilkynnum strax til réttra aðila ef við rekumst á efni sem við teljum að sé ólöglegt eða skaðlegt. Þannig drögum við úr ólöglegri starfsemi á netinu eins og til dæmis kynferðisofbeldi gegn börnum eða tilraunum til að tæla þau á félagsnetsíðum, spjallrásum, í tölvupósti, með smáskilaboðum (SMS) eða skyndiskilaboðum (Snapchat) til að hitta ókunnuga ellegar brjóta lög. Tilkynna má ólöglegt og óviðeigandi athæfi í gegnum ábendingahnapp sem m.a. finna má á heimasíðu Barnaheilla (www.barnaheill.is).

8 Hvetjum til góðra netsiða

Netsiðir eru mannsiðir á netinu og rétt eins og óformlegar siðareglur gilda í daglegu lífi segja óformlegar siðareglur til um hvernig fólki ber að haga sér í netmiðlum. Þessar reglur snúast meðal annars um kurteisi, virðingu, umburðarlyndi, ábyrgð og gott og rétt mál. Einelti er einnig orðið algengt á netinu og mikilvægt er að allir geri sér grein fyrir að einelti er ofbeldi sem getur haft alvarlega afleiðingar í för með sér. Hvorki fullorðnir né börn eiga að lesa einkasamskipti annarra, setja meiðandi myndir eða texta um aðra á netið eða nota efni sem ekki má afrita.

9 Kynnum okkur netmiðlanotkun barnanna okkar

Forsenda þess að þú getir leiðbeint barni þínu um netnotkun er að þú vitir hvernig það notar netið og hverju það hefur gaman af. Láttu barnið sýna þér hvaða vefsíður það skoðar gjarnan og hvað það gerir þar. Ef þú aflar þér tæknilegar þekkingar aukast líkur á að þú takir skynsamlegar ákvarðanir um netnotkun barnsins þíns. Að auki geta foreldrar og börn átt saman góðar stundir við leik og upplýsingaöflun og miðlun á netinu.

10 Kennum börnunum að nota netið á jákvæðan og uppbyggilegan hátt

Netið er auðlind sem sjálfsgagt er að nýta sér og er hluti af daglegu lífi fólks. Með eftirliti og góðri leiðsögn getur barnið þitt til dæmis mótað jákvæða sjálfsmynd, sinnt áhugamálum sínum, hitt áhugavert fólk, komið skoðunum og hugmyndum á framfæri, sótt og miðlað upplýsingum og margvíslegum fróðleik á netinu.